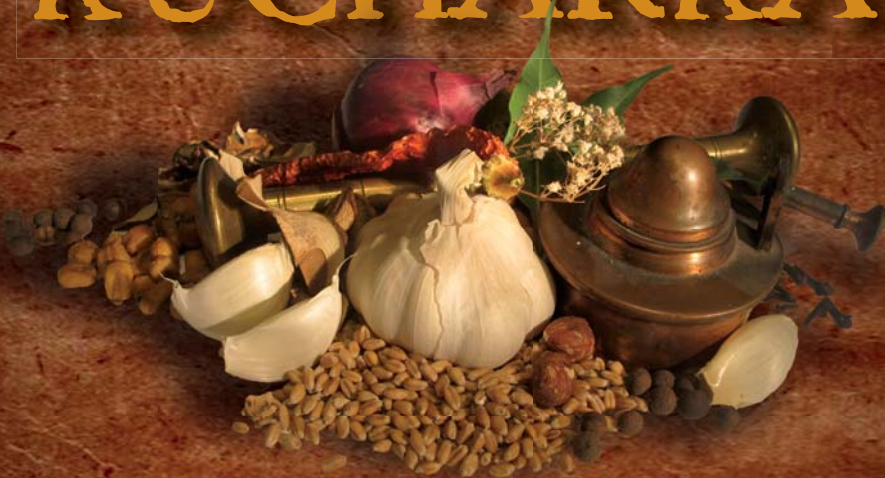

Archa

MAGICKÁ KUCHAŘKA

tajemství černé kuchyně
podle receptářů starých čarodějnic

Otomar Dvořák

Michal

MAGICKÁ KUCHAŘKA

tajemství černé kuchyně
podle receptářů starých čarodějnic

Otomar Dvořák

text © Otomar Dvořák, 2011
grafická úprava © Kameel Machart, 2011
ISBN 978-80-87517-07-9

„V KOTLI COSI BUBLÁ, VAŘÍ, TAJEMNÉ DÍLO SE DAŘÍ...“

Zvu vás na výlet proti proudu času: do černé, očázené kuchyně, kde kouř štípe do očí a tančící plameny vrhají po stěnách pitvorné stíny. Visící svazky bylin, kotle, hmoždíře a zvláště tvarované nádoby, hořkosladké vůně, možná i ten černý kocour, který se vyhřívá na peci, a skřítek harašící kdesi mezi pánvemi, dotvářejí charakter tajné laboratoře vesnické čarodějnice. Skutečná vědma žila někde za vsí, možná byla ženou uhlíře na lesní mýtině či včelaře brtníka s jeho chaloupkou na muří noze, možná to byla žena kováře, který ovládal démona ohně, nebo mlynáře, spřáteleného s vodníky a čerty.

Ale magie „vládkyně krbu“ nebyla vyhrazena jen takovýmto specialistkám. Ještě před sto lety každá hospodyně na vesnici byla tak trochu čarodějnici a znala staré magické postupy, jimiž zajišťovala prosperitu rodu. To ona proměňovala suroviny, dodávané muži, v energetickou, ale i duchovní a mystickou sílu. Mnohé kuchyňské rituály nám mohou z dnešního hlediska připadat dětinské a směšné, měly však svou tradici ověřenou úlohu při napojení na duše předků a kromě skutečných přesahů do astrálních dimenzí stmelovaly i společenství pokrevních příbuzných kolem „jednoho stolu, jedné mísy a jednoho ohně“.

autor

kapitola první

OHEŇ

Zapálení ohně

Dnes nám to připadá jako samozřejmost, kterou provádíme jaksi bezděčně: vyjmeme z krabičky zápalku a škrtneme, přidržíme plamínek pod kusem zmuchlaných novin...

Napadlo vás někdy, že zapálení ohně je čarodějnický úkon, při němž vyvoláváme na svět neklidného a proměnlivého „démona požírače“?

Naši předkové chápali oheň jako živou bytost, tělesně přítomného boha, ke kterému je třeba se chovat s náležitou úctou. Pronášeli k němu prosby, házeli do něj symbolické dary, obětovali mu drobtý chleba a kosti, věštili z pohybu a barvy plamenů, z jisker a kouře. Věřili, že oheň léčí a uzdravuje. Ostatně ani vědci nepopřou jeho desinfekční a koncentrační sílu. Plamen je vlastně hmota ve stádiu prudké, bouřlivé přeměny a dokáže proto s sebou strhávat a spalovat i různé škodlivé energie.

Pokud tedy chcete rozdělat oheň postaru, potřebujete k tomu křesadlo a troud (práchno). Křesadla mívala různé konstrukce, ale jejich základem bývala vždy ocílka, škrtačící o kousek křemene – podobně jako u dnešních zapalovačů. Vykřesané jiskry dopadaly na troud. Tento černý

prášek se získával ze sušené dužiny chorošů, cizopasných stromových hub. Jakmile troud začal doutnat, přiložilo se k němu suché chrástí a jemně se foukalo, dokud nevyskočil plamínek.

Oheň v domácím krbu nesměl nikdy vyhasnout; věřilo se, že takový prohřešek by způsobil těžké pohromy a přivolal by do domu nemoc. Jedině když zemřel některý člen rodiny, uhasil se oheň v krbu a nechaly se plát jen svíčky na prkně s nebožtíkem. Po návratu z pohřbu přinesla hospodyně nový oheň od sousedů. Ovšem takováto vzájemná služba byla projevem nejhlubší důvěry; dát oheň někomu neznámému by znamenalo vydat se mu na milost a nemilost a riskovat ohrožení samotného srdce domácnosti. Planoucí oheň byl totiž nezastupitelným energetickým centrem domu, hořel nepřetržitě ve dne i v noci, v létě i v zimě. Samozřejmě vládkyně krbu odlišovala

jeho formy udržovací, kdy tvrdé dubové poleno po dlouhou dobu řežavělo pod hromádkou teplého popela, od pracovních, jimiž byly vysoký plamen, nízký plamen, žhavé uhlíky, horký kouř, ale také horké kameny a cihly, na které se přímo pokládalo těsto (což byla technika využívaná v pecích). Horké kameny se někdy vkládaly přímo do nádob, jejichž obsah se měl uvést do varu.

Dobová rytina zobrazující prodavače troudu.

Velikonoční znovuzrození (zmrtychvstání) se týkalo i ohně. Na Bílou sobotu býval před kostelem zapalován „svatý oheň“, který kněz kropil vodou svěcenou na Tři krále a zapaloval od něj svíci zvanou paškál, se kterou vnašel do chrámu nové „světlo Kristovo“ (lumen Christi). Povinností hospodyně bylo donést žhavé oharky z tohoto posvátného velikonočního ohně domů a jimi znovu rozdělat oheň v domácím krbu, uhašený při pašijích na znamení Kristovy smrti. Tento obřad má však tradici již předkřesťanskou; je symbolem neustálé obnovy života.

Za nejmagičtější a jedině účinný proti očarování a nemocem byl považován takzvaný „živý“ nebo také „čistý“ oheň, který musel být rozdělán tím nejprádavnějším pravěkým způsobem: třením dřeva o dřevo (tedy oheň, jehož zárodky spí přímo ve dřevě).

Vznik černé kuchyně

Mnozí z nás už si nedovedou představit správné rozložení ohnišť uvnitř někdejšího domu. To, že užívám množného čísla není ná-

hoda; vesnické domy se dřív rozlišovaly podle počtu ohnišť – od jednoohnišťových až po trojohnišťové. Dokonce se platila daň podle počtu ohnišť v domě. Počet ohnišť ovšem nijak nesouvisí, jak by nás snad mohlo napadnout, s počtem vytápěných místností. Všechna ohniště byla soustředěna na jediném místě!

Základem bylo otevřené ohniště, často vyvýšené na špalku udusaného jílu obloženého kameny. Tady vařila hospodyně na otevřeném ohni v hliněných hrncích, přistrčených do přesně odhadnutých vzdáleností od plamenů, vložených do řeřavých uhlíků nebo umístěných na železné trojnožky. Někdy visel nad tímto ohništěm železný kotel na řetěze a háku (říkávalo se mu kumhar).

Ohniště bývalo už od pravěku umísťováno v zadním rohu vpravo ode dveří. Byl to jeden z posvátných prostorů místnosti zvané jizba (odvozeno snad z románského slova estuva = vytápěti; tedy místnost vytápěná na rozdíl od síně, která byla chladná). V západoslovanských zemích bylo již od 10. století zvykem, že otevřené ohniště bylo umístěno před pecí. Zatímco ohniště tedy sloužilo k vaření, ať už polévek, kaší, masa atd. (občas

Dávným symbolem ohně byl salamandr.

i k opékání masa, ryb a těsta na rožni), pec byla určena k pečení – především chleba, ale také různých placek, koláčů a dalšího pečiva. Jejím předchůdcem býval plochý kámen, na němž se rozdělal oheň; když se kámen rozpálil, oharky se z něj smetly a položila se na něj těstová placka. Pec je ovšem dokonalejší; rozpálená kamenná či cihlová komora sálá i z boků a shora, takže pečivo se peče stejnoměrně. U nás bývaly pece dvojího druhu: na severu spíše hranolovité s rovnou vrchní plochou, na níž se spalo a kde se také sušilo zrní, len a konopí. Na jižní Moravu a Slovensko zasahoval z Maďarska a Balkánu typ kupolovité pece. Kromě pečení držela pec dlouho teplo a proto zejména v zimním období byla základem vytápění domu (a spaní na vyhřáté peci bylo přímo „protekcí“ privilegium – často bývalo toto místo vyhrazeno pro menší děti).

Vzpomínáte na pohádku O perníkové chaloupce, kde se ježibaba chystá posadit děti na lopatu a šoupnout je do pece, aby si je upekla? Nuže, to není žádná pohádková nadsázka, ale obraz jednoho běžného léčebného postupu. Čeněk Zíbrt píše: „O dětech, které mnoho jedí a přec nerostou, se říká, že mají ostarka. Takové dítě se

prý dalo vyléčit jediným způsobem. Posadili ho na dřevěnou lopatu a šoupli do pece, vyhřáté po pečení chleba. Když se vzpouzelo, tak ho k lopatě přivázali.“ Nedonošené děti dávaly porodní báby do pece „zapékat“; šlo vlastně o jakousi primitivní náhražka inkubátoru. Také nemocný, který trpěl zimnicí a zahleněním, byl namazán tukem a nahý uložen do vyhřáté pece, aby z něj „horkost nemoc vytáhla“.

Koncem 18. století přibyla další vymoženost: sporák. V podstatě to bylo ohniště uzavřené dokola zídka a svrchu překryté železnými, litinovými pláty, které se rozpálily a na nich se dalo vařit „úsporně“, s menší spotřebou dřeva. Na rozdíl od pece, ze které se po rozpálení uhlíky vymetly, pod pláty sporáku se oheň stále udržoval – i během vaření a pečení.

Pro uložení paliva sloužily takzvané „poleniče“. Jsou to dva rovnoběžné trámy asi metr pod stropem jizby, zasazené do protilehlých roubených stěn. Na nich bylo naskládáno dřevo k topení, vysychalo tam a přitom nezabíralo prostor na podlaže.

Kouř z pece a ohniště se původně nikam neodváděl; rozlézal se po jizbě, tvořil šedivý oblak

pod stropem a unikal dveřmi nebo zvláštním okénkem, ponechaným nad nimi k tomuto účelu. Dnešní člověk by zřejmě v takové zakouřené místnosti dlouho nevydržel. Hladina kouře nutila lidi zdržovat se a vykonávat různé práce co nejniž při podlaze. Sedávalo se proto na nízkých špalcích a stoličkách nebo přímo na zemi na otepích slámy či ovčích kožešinách. Takový stav byl v chalupách zemědělců ještě ve středověku.

V dalším vývoji se projevovala snaha zbavit se nepříjemného kouře a tak došlo k tomu, že teplá pec sice zůstala v obytné jizbě, ale její dvířka (čelisti) byly vyvedeny do síně, jakési menší místnosti, skrze kterou se vcházelo do jizby. Tam bylo přemístěno i otevřené ohniště. Nad ně byl umístěn lapač kouře, dřevěné, dole se rozšiřující bednění, omazané hlínou, aby se nevznítlo. Kupodivu tento prvotní komín nekončil na střeše, jak je dnes dobrým zvykem, ale na půdě, kde vrcholil kamenným uzávěrem s bočními otvory k zachycení jisker. Kouř z půdy odcházel škvírami mezi došky a „zauzením“ doškové slámy fungoval jako prevence proti jejímu plesnivění.

Tento typ komína, který oddělil kouř od ohně, se nazýval koch a prostor pod ním kuchyně (kochat, kuchat znamenalo původně oddělovat).

A tak vznikla naše známá kuchyně. Od zbytku síně ji ještě později oddělili příčkou, takže byla opravdu černá – přece jen stále trochu zakouřená a tajemně zšeřelá (často bez oken nebo jen s jedním malým okénkem). Většinu místa v ní zaujímal ohniště a nad ním sazemi pokrytý odsávací otvor komína (v pozdější době již kamenného nebo cihlového), jímž stále hučel průvan a za větrného počasí v něm bolestně nařkala meluzína.

Začazené ohniště bylo nutno často vymazávat jemně rozdělanou hlíněnou kaší. Hned za mokra kreslily ženy pomocí prstů na čerstvě vymazané stěny ohniště a do podkomína pásy a vlnovky a tiskátkem vyřezaným z řepy či bramboru a namočeným do vápna mezi ně umísťovaly růžice a hvězdy. Byly to symboly země, vody a základních životních principů (blíže je poznáme v kapitole o ornamentu). Fungovaly jako magická ochrana proti požárům, ale také nebezpečným démonům, ďáblům a čarodějnicím, které s oblibou vnikají do domu komínem (pozoruhodná jsou ovšem svědectví o různých typech blesků, zejména kulových, které se vynořily z komína; možná zde jako důležitý činitel funguje elektrická vodivost sazí a kouře).

V mnohých hospodářstvích existovaly letní kuchyně: během teplého období bylo ohniště umístěno na dvoře pod otevřeným přístřeškem a také pec měla další dvířka, vedoucí ven mimo dům.

Pomůcky a nádoby

K vybavení otevřeného ohniště patřilo několik nezbytných pomůcek. Železný pohrabáč k manipulaci s hořícím dřevem a uhlíky, dále železný koník, zvaný též kozlík, o nějž se podpírala hořící polena a někdy se na něm také opékalo maso, rožeň a různě tvarované kované trojnožky, na které se stavěly nádoby. K peci ještě náležely dvouzubé vidle lyrovitého tvaru, jimiž se vkládala dovnitř polena (právě těmito vidlemi jsou vyzbrojeni pohádkoví čerti!), ohřeblu – to byla půlkruhovitá či trojúhelníková dřevěná deska na tyči a složila k vyhrabávání uhlíků a popele z rozpálené pece a samozřejmě dřevěná lopata na sázení chleba a pečiva.

Až do zavedení „sporáků“ se nejen k uchování potravin, ale i k vaření na otevřeném ohni používalo především hliněné nádoby. Mělo specifické

tvary a přesné určení. Něco napovídají už názvy: máslák, smetaník, mlékáč, kvašňák, pařák, povidlák. Máte však představu, jak vypadal srostlík? To byla spojená dvojice džbánovitých nádob se společným kruhovým uchem nahoře. Používal se k nošení dvou chodů (např. polévky a kaše) na pole. Nebo koutňák, úzký a hluboký hrnc s uchem nahoře na způsob košíčku: v něm kmotra obřadně přinášela

šestinedělce silnou slepičí polévku. Baňaté džbány se zúženými hrdly sloužily k uchovávání tekutých potravin (co nejmenší plocha hladiny přicházela do styku s oksylichujícím vzduchem).

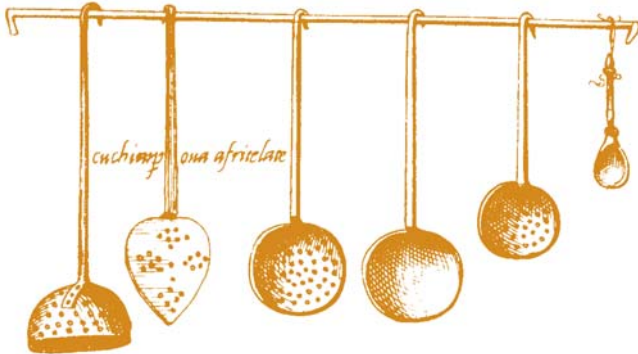
Hliněné nádoby, které nebyly zevnitř glazované, se musely pravidelně „větrat“, aby v jejich pórech nezahnívaly organické zbytky a nezpůsobovaly nepříjemný zápach. Po vymytí horkou vodou a vydrhnutí bílým křemičitým pískem je hospodyně napichavala dnem vzhůru na plaňky plotu a nechávala je tam i několik dní na větru a slunci „vydýchat“. Tyto džbány a hrnce na plotech dvorů a zahrad patřily ke koloritu vsí, ale dnes už je tam uvidíte dost vzácně.

Na sázení chleba a pečiva do pece používala hospodyně dřevěnou lopatu.

OHEŇ

kapitola druhá

VODA

Ochránci pramenů a démoni studní

K povinností žen kromě ochrany domáckého krbu patřila i péče o vodu. Dnešní člověk už mnohdy ani nevnímá pozoruhodnost této zázračné kapaliny; prostě otočí kohoutkem a voda teče. Dříve však přinášení vody do domu patřilo k významným rituálům. Příruční zásoba vody bylo nutno pravidelně doplňovat. Ze svého dětství vzpomínám na velkou nádobu z červené kameniny, která stála v temné síňce babiččiny venkovské chalupy. Byla přiklopena prkenným „deklem“ a temná hladina pod ním dýchala zakletým chladem. Každý pátek odpoledne se s dřevěným soudkem jezdilo k obecní studni pro vodu. K přenášení menšího množství vody sloužily různé štoudve, konve a vědra.

Aby voda zůstávala dobrá a zdravá, bylo nutno chovat se ke studnám a pramenům s maximální úctou. Pro ochranného vodního ducha, který původně míval v domácích studnách podobu ženské bytosti zvané studénečka či morijánka, marjánka a byl obdobou rusalky, vládnoucí přirozeným pra-

menům v lesích a na lukách, se ve sváteční dny přinášely obřadní dary. Ačkoliv již roku 1092 kníže Břetislav II. ve svém výnosu přísně zakázal přinášet oběti pramenům, nikdo na to nedbal. Etnograf Antonín Václavík dokládá, jak se ještě na konci 19. století dodržoval na českém venkově zvyk, že jedna z dcer (panna), odcházela o štedrovečerní půlnoci ke studni a házela do ní oplatku mazanou medem, kousek vánočky, půl jablka a ořech se slovy: „Studničko, studničko, nesu ti štedrého večera, abys nám dobrou vodu dávala.“ Na Vysočině se házelo na velikonoční neděli do studny malované vejce.

Studna se mohla zkažit, když se v ní usídlil zlý démon, zobrazovaný jako ohyždná, bradavčitá ropucha (žába na prameni), černý had nebo kohout s hadím ocasem a čtyřma nohama (bazilišek). Staré zanesené studny, v nichž docházelo k tlení živočiš-

ných zbytků, bylo opravdu obtížné znovu vyčistit, protože ten, kdo se do takové studny spustil, byl ohrožen nedostatkem vzduchu a koncentrací jedovatých plynů, což bylo označováno jako baziliškův jedovatý dech. Pravdou však je, že zanedbaná studna má cosi společného s opuštěným, rozpadajícím se domem; v onom mezidobí, kdy už stavba nepatří člověku, ale ještě se jí plně nezmo-

Hospodaření s vodou by nebylo myslitelné bez práce mistrů bednářů.

VODA

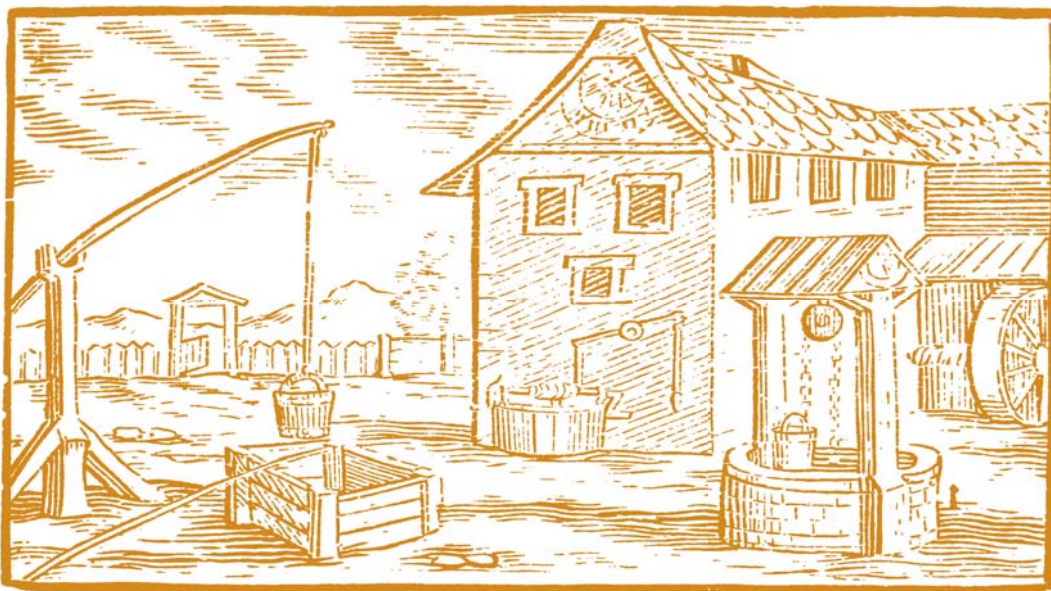
nila příroda, stává se silným ohniskem negativní energie.

Proto pravidelné čištění lesních studánek a pramenů bývalo nedílnou součástí jarních obřadů. Čerstvá voda byla mocným symbolem čistoty, zdraví a hojnosti. Hospodyně o Štědrém večeru stloukala v máselnici proudnou vodu, aby v nastávajícím roce měla „tolik mléka jako vody v potoce“. Tento akt je odborně nazýván „sympatetická magie“ – tj. snaha určitou činností navodit vznik něčeho jiného, ale podobného.

Je zvláštní, když se na náměstí historických měst podíváte do starobylých kašen. Dno se třpytí

spoustou drobných mincí. Je úžasné, jak je tento zvyk oběti vodních duchům hluboko zafixován v lidském podvědomí. Děti napodobují rodiče, líbí se jim hodit desetník do kašny. Když se lidí zeptáte, proč to dělají, odpoví, že „pro štěstí“ nebo „aby se sem ještě někdy vrátili“.

Coši napovídají zmínky o „vodě poutníků“, které zaznamenal v minulém století polský badatel Poniatowski. Zjistil, že karpatský Huculové vykopávali při cestách studny pro pocestné, kteří za to byli povinni modlit se při pití za duše zemřelých. Odtud též stavění křížů u studen, nebo obráceně byly stavěny nádoby s vodou na zvláštním sloup-

Voda a hospodaření s ní na vyobrazení z Komenského Orbis Pictus.

ku opatřeném stříškou, zejména na křižovatkách cest. Vida, proč na náměstí, kde se křižují všechny cesty, patří kašna! Voda je nabídnuta k pití ptákům a duším předků, které bývají v lidových představách do ptáků často vtěleny. A vhozená mince je tedy obětí nejen vodním nymfám, ale také duchům předků, aby dobře střežili naše kroky na cestě životem.

Čarodějnice z „černé kuchyně“ ovšem přesně rozlišovala různé druhy vody. Ne každá voda je vhodná ke každému účelu. Zejména pro zadělání těsta na kouzelné a věštecké pečivo (jak si o tom budeme ještě podrobněji povídat) bylo nutno brát vodu z přesně předepsaného místa; například z lesní studánky, z polní studánky, z brodu, z pramene, který prýští ze skály a pod. Záleželo také na době, v níž se voda nabírá. Jiná je voda před úsvitem, jiná v poledne a jiná v noci za měsíčního

úplňku. Zcela specifickým typem magického ovlivňování vody je její svěcení.

Desatero způsobů svěcení vody

Nádoba se svěcenou vodou vítá každého křesťana při vstupu do kostela, aby ze sebe symbolickým gestem smyl vlivy hříšného světa; také židé se myjí po styku s duchovně nečistými prvky (například i po návratu z pohřbu) a muslim bez omytí nohou nesmí vstoupit do mešity.

Ale ani pro pohany nebyla svěcená voda žádnou novinkou a používali ji jako účinný prostředek k zahánění zlých duchů, nemocí a k různému čarování. Tato dávná pohanská tradice se v našem

Voda ve studni se mohla zkazit, když se v ní usídlil zlý démon zobrazovaný často jako bazilišek – kohout s hadím ocasem a osmi nebo čtyřma nohama.

lidovém prostředí udržela souběžně s křesťanstvím. Proto se zřejmě Jan Křtitel (později i sv. Jan Nepomucký) stal tak oblíbenou postavou vodní magie a nymfa střežící prameny se proměnila v Pannu Marii. Folkloristé a etnografové nasbírali řadu poznatků o lidovém využívání vody. Mnohé se nám mohou z pohledu dnešního moderního člověka zdát bizarní a nesmyslné; ukážeme si však, že v sobě obsahují velice racionální základ.

Nejmocnější voda se nabírala v místech, kde se slévaly tři prameny, kde bylo u pramene trojcestí, nebo alepoň na hranici tří katastrů. Říkalo se jí trojhraničná. Musela se nabírat těsně před východem slunce, dřív, než nějaký pták přeletí vodu, protože tím by už byla posvrtněna a znehodnocena, a nesmělo se přitom promluvit jediné slovo. Ke kladným úkonům byla nabírána po proudu, k negativním proti proudu.

Zvlášť mocná byla voda nabíraná na Velký pátek, při úplňku. Ma zmizení vyrážky byla však účinnější voda nabíraná při ubývajícím měsíci a zvlášť ta, která přepadávala přes mlýnské kolo.

„Hašená“ nebo-li „uhlenková voda“ se tvořila tak, že do nádoby, přes kterou položili křížem dva proutky, se po devaterém opakování zaříkavací formule vhažovaly žhavé uhlíky z jalovcového

dřeva. Podobný význam měla voda z kovářského kadlubu, ovšem nesmělo se o ni požádat, kovář ji musil sám nabídnout.

Dobré bylo, když se na dně nádoby nechávaly ležet stříbrné mince (je chemicky prokázáno, že stříbro působí ve vodě desinfekčně). Voda určená k exaktickým nebo věsteckým praktikám se nechávala stát nepřikrytá pod hvězdným nebem, aby do ní napadaly „nebeské jiskry“.

„Ostrá voda“ byla ta, která se přelávala přes ostré sekery a „odražená“ se nabírala z potoka, do jehož dna se zabodl nůž, plužné krojidlo, vidle, šavle nebo jakýkoliv špičatý předmět.

Velmi ceněná byla „voda střelná“, jejíž získání bylo spojeno se značným nebezpečím. Marie Vaňharová zapsala svědectví z Velké Bíteše, kde střelnou vodu pro léčení těžce nemocného opatřil místní hajný. Šlo o vodu ze

studánky, do které se střelilo z pušky nebo pistole, když se předtím odprosila Panna Maria a pomodlil „bolestný růženec“. Výstřelem do studánky se totiž Panně Marii (někdy též víle či rusalce) způsobila bolest. Když však touto vodou omývali nemocného, do týdne se postavil na nohy.

Velmi účinná byla rosa, sbíraná před úsvitem tím způsobem, že se z trávy a listů keřů strásla

Měsíc v úplňku dával na Velký pátek vodě zvláštní moc.

na bílý jemný šátek a ten se pak ždímal do nádoby na dojení. Samozřejmě záleželo na tom, z jakého druhu rostlin se rosa střásá, protože léčivé a kouzelné byliny umocňovaly její vlastnosti. Nejlepší byla ta nasbíraná na Zelený čtvrtek či ráno ve svátek sv. Jana Křtitele.

Voda svěcená křesťanským knězem v kostele byla též ceněna, ale lidé si k ní doma přidávali svoje vlastní magické svěcení nebo se snažili jinými způsoby zvýšit její sílu. K nejobyklejším způsobům lidového umocňování náleželo míšení kostelní svěcené vody z různých let. Na Slovensku míchali svěcenou vodu až z dvanácti let; čím míchanější, tím prý byla účinnější, hlavně proti čarodějnicím a upírům.

Umytím zemřelého bylo možno vodu změnit ve vodu mrtvou. Ocelové zbraně, které byly kaleny v takové „mrtvé vodě“, působily prý zhoubněji, než kdyby měly ostří napuštěna jedem. Voda z mrtvého se musela vylít na kamenitě a vyprahlé místo nebo na skálu.

Naopak „živá voda“ je ta, ve které vykoupali novorozence. Lila se ke stromům a dítě se tak stávalo pokrevním bratrem stromu. Na Horácku zakopávali k těmž stromu i placentu.

Všechny tyto „úpravy“ vody mohou dnešním vědecky založenému člověku připadat absurdní. Ovšem nejde jen u subjektivní pocity těch, kdo v moc svěcené vody věří (i když jsou také velmi důležití!). Prudkým úderem, čeřením, provzdušením, stykem s ohněm, elektrickým výbojem, dotekem nerostů, kovů, rostlin, lidského či zvířecího těla, určitým způsobem kondenzace a zachycením

jemných vibrací mění molekuly vody dost podstatně své vlastnosti. Zmíněnými manipulacemi se z čisté vody stává cosi podobného tolik vysmívaným a přesto účinným homeopatickým lékům. Voda je totiž skvělým nositelem vložené informace a lze ji skutečně nabít mocnou, ať už kladnou či zápornou energií.

Řeklo by se „obyčejná voda“ – a přesto je to úžasná, tajemná a ve všech aspektech působení dosud ne dost prozkoumaná látka. A tak k ní přistupujme s úctou, jaká jí náleží. Ani její očištnou sílu nesmíme přetěžovat – starý zvyk našich předků, házet věci zlé a nečisté do vody, protože ta už si s nimi poradí, je při dnešních kvantech odpadu zcela neúnosný. Většina našich řek (zejména na dolních tocích) už nemá očištnou sílu, ba právě naopak – kromě chemického a biologického znečištění v sobě nesou i spoustu negativní energie; proto koupání v nich je nebezpečné i pro duševní rovnováhu člověka.

Čím lépe zakončit tuto „vodní kapitolu“, než krásnou modlitbou huculských děvčat, kterou pronášejí nad vodou ve chvíli, kdy se ráno na sv. Jana Křtitele objeví Jitřenka:

„Dobrý den, vodičko, jardaňečko, nejstarší matičko. Omýváš hory, kořeně, kameně, obmyj i mne narozenou, pokřtěnou, od vší nečistoty, abych byla spanilá jak vesna, pěkná jak zora jasná; jak se lidé radují z vesny, tak aby i mne milovali; abych byla syta jak podzim a bohatá jak země.“

